

Benkő Mihály

1847 március 16—1916 augusztus 25.

Középjajtán, Háromszékmegyében született. 1858. év. őszén nagybátyja: Incze Mihály nyug. miniszteri titkár Kolozsvárra hozta s itt az unitárius kollégiumban 1867 júniusában tett érettségi vizsgálatot. Jogi tanulmányait a kolozsvári, később egyúttal mint egyéves önkéntes a nagy-szebeni jogakadémián végezte. 1872 elejétől három évig gyakornoki s jegyzői teendőket végzett a kolozsvári kir. törvényszéknél. 1874 végén Marosvásárhelyt ügyvédi vizsgát tevén, 1884-ig ügyvédi gyakorlatot folytatott, azóta gazdálkodott, hol a saját magyarmacsikási birtokán, hol mások jószágait igazgatta. 1876-ban az árkoszi zsinati főtanács egyházi főtanácsosnak, 1886-ban a főtanács jószágai kezelőjének választotta. Az egyházi alkotmány és köz-igazgatás újrászervezése óta állandóan tagja az egyházi képviselő tanácsnak; előbb a kolozsvári unitárius egyházközség, később a kolozsdobokai unitárius egyházkör felügyelő gondnoka.

De működése nem merül ki az egyházi közélet területén való buzgó forgolódásával. Hosszú éveken keresztül a Kolozsvármegyei Takarékpénztár vezérigazgatója, mely intézetet gondos és óvatos vezetésével megerősített és Kolozsvármegye törvényhatóságának tagja, melynek életében hajlíthatatlan függetlenségi gondolkodásával és gazdasági szakismereteivel buzgó és tevékeny részt vett.

Házasságát sem első, sem második feleségétől nem áldotta meg gyermekkel az ég. Rokoni szeretetét nevelt fia, árkoszi Benkő Sándor honvéd huszáralezredes élvezte, kinek katonai pályáján és előmenetelén figyelme büszke-

séggel csüngött. Házas élete vagyoniilag szerencsésen alakult, néhai nagybátyjától is szép vagyont örökölt. Így történt, hogy kevés igényű és szorgalmas munkásságban eltöltött életében szép vagyont gyűjtött össze, melyből a köznek is áldozhatott.

A kolozsvári kollégium konviktusának 10.000 K-ás alapítványt hagyott, a kolozsvári unitárius egyházközségnek a Dávid Ferenc-utcában levő házáat, melyet az özvegy haszonélvezete terhel.

Őseitől örökölt szabadságszeretete követelte, megalapozott biztos vagyoni helyzete lehetővé tette közéleti szereplésében a megalkuvást nem ismerés hajthatatlanságát, mellyel mind egyházi, mind politikai közéleti állásfoglalásaiban a puritán erkölcsi szigorúság elveit érvényesítette.

Temetése augusztus 27-én volt, azon a napon, amelyen az idei főtanács rendes évi közgyűlésre összegyűlt s melynek éjszakáján az oláh horda orvúl, titokban, a sötétség leple alatt ránk tört s beszennyezte a szent hazai föld göröngyét. Talán jobb is volt ezt meg nem érnie. A hazafias érzés tüzetől égő magyar lelke úgy sem bírta volna el ezt a fájdalmat.

Legyen csendes a nyugalma abban a földben, amelyet úgy szeretett s amelyhez annyira ragaszkodott.

Racionálizmus, vallásosság.*

Irta: Zoltán Sándor.

Máté 5₁₃₋₁₄: Ti vagytok e földnek sava, ha pedig a só megízetlenül, mivel sózzák meg? nem jó azután semmire, hanem hogy kidobják és eltapossák az emberek. Ti vagytok a világ világossága. Nem rejtethetik el a hegyen épített város.

Jézus dicső alakját az elképzelés kétféleképpen állítja lelki szemem elé. Látom őt, amint figyelmes hallgatóságtól körülvéve beszél, tanít. Szemében az igazi lelki meglátás tisztasága, arcán a gondolkozás nemességének fénye, homlokán a valódi mély bölcsesség, az élet, a lét, a lélek legmélyebb titkaiba látni tudás kifejezése. Oda képzelem magam hallgatói közé, elvegyülök a tömegben, mely áhítatos figyelemmel lesi finom metszésű ajkának minden szavát, a hegyi beszéd magasztos szavait. Hallani vélem, fülemben csengenek az örökéletnek igéi, a nagyszerű, találó példázatok, hasonlatok, örökérvényű valláserkölcsi igazságokat kifejező kijelentések, az emberi élet rejtelseit felfedő, megoldó tanítások. És úgy érzem, úgy látom, hogy ő, a tanító Jézus, a hegyi beszéd prédikátora a világ világossága, a hegyen épített város. Világosság, mely a szellemiség világában az örökkévalóságon keresztül szórja szípközö sugarait; hegyen épült város, melynek falai ledönthetetlenek, levegője tisztább, üdőbb, napsugarasabb a völgy levegőjénél s mely minden más városnál közelebb van az éghez.

Aztán a kép változik. Csöndes magányba vonult embert látok. Körülötte sejtelmesen suttagó illatos olajfák,

* Elmondva az egyh. főtanács gyűlése alkalmával Kolozsvárt, 1916 augusztus 27-én.